

Sygn. I C 288/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 lipca 2015 r.

Sąd Okręgowy w Słupsku I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Maria Cichoń
Protokolant:	sekr. sądowy Małgorzata Bugiel

po rozpoznaniu w dniu 7 lipca 2015 r. w Słupsku

na rozprawie

sprawy z powództwa H. Ł., T. Ł., Ł. Ł. (1), M. Ł. (1), T. W. i A. Ł.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w W.

o zapłatę

- zasądza od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej w W. na rzecz powoda H. Ł. kwotę 80.000 zł (słownie: osiemdziesiąt tysięcy złotych) wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 20 marca 2014 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 4.225 zł, w tym 4.025 zł tytułem zwrotu części opłaty od pozwu i 200 zł tytułem wydatków;
- zasądza od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej w W. na rzecz powódki T. Ł. kwotę 90.000 zł (słownie: dziewięćdziesiąt tysięcy złotych) wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 20 marca 2014 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 4.685 zł, w tym 4.485 zł tytułem zwrotu opłaty od pozwu i 200 zł tytułem wydatków;
- zasądza od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej w W. na rzecz powoda Ł. Ł. (1) kwotę 50.000 zł (słownie: pięćdziesiąt tysięcy złotych) wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 20 marca 2014 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 90 zł tytułem części opłaty od pozwu i 200 zł tytułem wydatków;
- zasądza od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej w W. na rzecz powoda M. Ł. (1) kwotę 35.000 zł (słownie: trzydzieści pięć tysięcy złotych) wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 20 marca 2014 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 200 zł tytułem zwrotu wydatków;
- zasądza od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej w W. na rzecz powódki T. W. kwotę 15.000 zł (słownie: piętnaście tysięcy złotych) wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 20 marca 2014 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 750 zł tytułem zwrotu części opłaty od pozwu i kwotę 200 zł tytułem zwrotu wydatków;
- zasądza od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej w W. na rzecz powódki A. Ł. kwotę 15.000 zł (słownie: piętnaście tysięcy złotych) wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 20 marca 2014 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 200 zł tytułem zwrotu wydatków;
- oddala powództwo w pozostałej części;

8. zasądza od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej w W. solidarnie na rzecz powodów H. Ł., T. Ł., Ł. Ł. (1), M. Ł. (1), T. W. i A. Ł. kwotę 2.887 zł (słownie: dwa tysiące osiemset osiemdziesiąt siedem złotych) tytułem zwrotu części wynagrodzenia pełnomocnika powodów;

9. odstępuje od obciążania powodów M. Ł. (1) i A. Ł. częścią nieuiszczonej opłaty od pozwu;

10. nakazuje ściągnąć od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej w W. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Słupsku kwotę 6.149,54 zł (słownie: sześć tysięcy sto czterdzieści dziewięć złotych 54/100), w tym kwotę 4.890 zł tytułem części opłaty od zasądzanego roszczenia i kwotę 1.259,54 zł tytułem zwrotu wydatków wyłożonych przez Skarb Państwa.

I C 288/14

UZASADNIENIE

Powodowie H. Ł., T. Ł., Ł. Ł. (1), M. Ł. (1), T. W. i A. Ł. pozwem złożonym w Sądzie Okręgowym w Słupsku z dnia 18 sierpnia 2014 r. domagali się zasądzenia od pozwanego (...) S.A. z siedzibą w W. kwot:

1. na rzecz H. Ł.

a) 100.000 zł tytułem zadośćuczynienia,

b) 15.000 zł tytułem odszkodowania za znaczne pogorszenie sytuacji życiowej wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 20 marca 2014 r. do dnia zapłaty;

2. na rzecz T. Ł.

a) 100.000 zł tytułem zadośćuczynienia,

b) 15.000 zł tytułem odszkodowania za znaczne pogorszenie sytuacji życiowej wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 20 marca 2014 r. do dnia zapłaty;

3. na rzecz Ł. Ł. (1)

a) 60.000 zł tytułem zadośćuczynienia wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 20 marca 2014 r. do dnia zapłaty;

4. na rzecz M. Ł. (1)

a) 60.000 zł tytułem zadośćuczynienia wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 20 marca 2014 r. do dnia zapłaty;

5. na rzecz T. W.

a) 30.000 zł tytułem zadośćuczynienia wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 20 marca 2014 r. do dnia zapłaty;

6. na rzecz A. Ł.

a) 30.000 zł tytułem zadośćuczynienia wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 20 marca 2014 r. do dnia zapłaty.

Nadto powodowie wnieśli o zasądzenie od pozwanego na rzecz każdego z powodów kosztów procesu, w tym także kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych oraz zwrotu kosztów opłaty skarbowej w wysokości 17 zł.

W uzasadnieniu żądania powodowie podnieśli, że na skutek wypadku spowodowanego przez P. W., ubezpieczonego od odpowiedzialności cywilnej u pozwanego, poniósł śmierć M. Ł. (2) – syn, brat oraz wnuk powodów. Wskazali oni, że na skutek tego zdarzenia zerwane zostały więzi rodzinne, a upływ czasu nie wpłynął na zmniejszenie rozmiaru krzywdy i bólu po stracie najbliższego członka rodziny.

Podnieśli również, że w wyniku śmierci M. Ł. (2) doszło do pogorszenia sytuacji życiowej powodów: H. Ł. i T. Ł..

Pozwany (...) S.A. z siedzibą w W. wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od każdego z powodów na jego rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

W uzasadnieniu swojego stanowiska pozwany zakwestionował swoją odpowiedzialność wskazując, że formułowane przez powodów roszczenia, które obecnie znajdują uzasadnienie w art. 446 § 4 kc, mogą mieć tylko zastosowanie do zdarzeń prawnych i ich skutków powstających po dacie wejścia w życie powyższego przepisu. Podniósł również, że stosownie do art. 34 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych nie jest on zobowiązany do naprawienia szkody powstałej wskutek naruszenia dóbr osobistych w postaci wskazanej przez powodów. Pozwany z ostrożności procesowej zakwestionował wysokość dochodzonego przez powodów zadośćuczynienia. Wskazał, że wypłacone dotychczas powodom H. Ł. i T. Ł. kwoty z tytułu odszkodowania w pełni rekompensują rozmiar doznanych przez nich krzywd. Podniósł również, że powodowie nie udowodnili, że po śmierci M. Ł. (2) nastąpiło pogorszenie sytuacji majątkowej powodów: H. Ł. i T. Ł.. Nadto pozwany zakwestionował zasadność zgłoszonego przez powoda żądania w zakresie odsetek ustawowych.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

H. Ł. i T. Ł. byli rodzicami M. Ł. (2), Ł. Ł. (1) i M. Ł. (1) byli jego braćmi, natomiast T. W. i A. Ł. były jego babciami.

bezsporne

W dniu 11 stycznia 2007 r. w C. kierujący samochodem dostawczym marki F. (...) o nr rej. (...) P. W. umyślnie naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu drogowym w ten sposób, iż na odcinku drogi, na którym obowiązywało ograniczenie prędkości do 50 km/h, jechał z prędkością co najmniej 80 km/h i nie zachował szczególnej ostrożności podczas zbliżania się do przejścia dla pieszych, w wyniku czego uderzył w znajdujących się na przejściu dla pieszych M. i P. M.. W wyniku tego zdarzenia M. Ł. (2) doznał rozległego urazu wielonarządowego, w konsekwencji którego poniósł śmierć, a P. M. doznał złamania obu kości podudzia z przemieszczeniem, które naruszyło czynności narządów ciała na czas powyżej 7 dni.

Wyrokiem z dnia 29 listopada 2007 r. wydanym w sprawie o sygn. akt II K (...) Sąd Rejonowy w Człuchowie uznał P. W. za winnego popełnienia wyżej opisanego zdarzenia i skazał go na karę roku i sześciu miesięcy pozbawienia wolności, przy czym wykonanie orzeczonej wobec niego kary pozbawienia wolności warunkowo zawiesił na okres trzech lat próby. Ponadto Sąd oddał P. W. na okres próby pod dozór kuratora oraz wymierzył wobec niego karę grzywny w wysokości 50 stawek dziennych ustalając, iż jedna stawka dzienna grzywny równoważna jest kwocie 10 zł.

dowód: wyrok Sądu Rejonowego w Człuchowie z dnia 29 listopada 2007 r. wydany w sprawie o sygn. akt II K (...) – k. 128 – 128verte akt II K (...) Sądu Rejonowego w Człuchowie.

Sprawca wypadku był ubezpieczony od odpowiedzialności cywilnej za szkody komunikacyjne w pozwanym (...) S.A. z siedzibą w W..

bezsporne

Powodowie: H. Ł., T. Ł., Ł. Ł. (1), A. Ł. i T. W. pismem z dnia 11 lutego 2014 r. zgłosili swoje roszczenia wobec pozwanego tytułem zadośćuczynienia za naruszenie dobra osobistego w postaci prawa do posiadania pełnej rodziny w kwocie po 100.000 zł na rzecz H. Ł. i T. Ł. na podstawie art. 446 § 3 kc. Następnie powód M. Ł. (1) zgłosił roszczenie

wobec pozwanego tytułem zadośćuczynienia za naruszenie dobra osobistego w postaci prawa do posiadania pełnej rodziny w kwocie 100.000 zł na jego rzecz, na podstawie art. 448 kc w związku z art. 24 § 1 kc i z art. 23 kc.

Decyzjami z dnia 19 marca 2014 r. pozwany przyznał i wypłacił powodom: H. Ł. i T. Ł. kwotę po 15.000 zł na rzecz każdego z nich tytułem odszkodowania za znaczne pogorszenie ich sytuacji życiowej po stracie syna. W pozostałym zakresie odmówił powodom wypłaty żądanych przez nich kwot.

Następnie, pismem z dnia 10 czerwca 2014 r., powodowie złożyli odwołanie od powyższej decyzji i wraz ze zgłoszeniem szkody, domagając się od pozwanego tytułem zadośćuczynienia po 150.000 zł na rzecz H. Ł., T. Ł., Ł. Ł. (1) i M. Ł. (1) oraz po 100.000 zł na rzecz T. W. i A. Ł..

Ponadto powodowie H. Ł. i T. Ł. zgłosili roszczenie wobec pozwanego tytułem dopłaty odszkodowania za znaczne pogorszenie sytuacji życiowej w kwocie po 35.000 zł na rzecz każdego z nich.

Pozwany pismem z dnia 2 lipca 2014 r. odmówił powodom wypłaty żądanych przez nich kwot.

dowód: zgłoszenie szkody przez powodów z dnia 11 lutego 2014 r. i z dnia 11 czerwca 2014 r., decyzja pozwanego z dnia 19 marca 2014 r. o wysokości przyznanych powodom: H. Ł. i T. Ł. świadczeń, decyzje odmowne pozwanego z dnia 2 lipca 2014 r. – akta szkody nr(...) (akta bez numeracji) – złożone w kopercie na k. 127 akt oraz dokumenty złożone na k. 64 – 71 akt.

M. Ł. (2) w chwili śmierci miał niespełna 17 lat, mieszkał wspólnie z rodzicami – ojcem H. Ł. i matką T. Ł., braćmi Ł. i M. oraz babcią A. Ł. w C.. Był uczniem I klasy liceum. Uczył się bardzo dobrze, brał udział w różnych konkursach. Miał zamiłowanie do kajakarstwa. Uczęszczał do (...) Klubu Sportowego (...) C., który zajmował się szkoleniem młodych adeptów kajakarstwa. W 2002 r. uzyskał 7. miejsce w konkurencji S-1 1000 m chłopców rocznik 1990 w Ogólnopolskich Regatach Kajakowych Dzieci. W 2006 r. uzyskał 2. miejsce w konkurencji K 1 1000 m – juniorów młodszych w regatach kajakowych rozegranych z okazji obchodów (...) oraz III miejsce w konkurencji K 1 500 m – juniorów młodszych. W przyszłości chciał zostać architektem i wspólnie z braćmi założyć firmę budowlaną.

dowód: zeznania powódki T. Ł. złożone na rozprawie w dniu 7 lipca 2015 r., 00:04:26 – 00:23:40 – k. 199 – 199verte; zeznania powoda H. Ł. złożone na rozprawie w dniu 7 lipca 2015 r., 00:23:41 – 00:42:20 – k. 199verte – 200; osiągnięcia szkolne i pozaszkolne zmarłego M. Ł. (2) – k. 47 – 63; odpis skrócony aktu zgonu M. Ł. (2) – k. 23 i akta szkody nr (...) (akta bez numeracji).

Powód H. Ł. bez wątpienia głęboko przeżył śmierć syna. Pomiędzy powodem a zmarłym istniały silne więzi emocjonalne. M. Ł. (2) zajmował bardzo ważne miejsce w życiu ojca, był dla niego kimś wyjątkowym, niezastąpionym. Powód, kiedy tylko dowiedział się o wypadku, starał się w pełni kontrolować następujące po sobie zdarzenia. Po uzyskanej informacji o wypadku syna organizował transport śmigłowcem, później prowadził samochód wioząc rodzinę do domu ze szpitala. W pierwszej fazie żałoby pojawił się u niego: szok, wzburzenie, niedowierzanie, wystąpiła silna potrzeba izolacji, zaprzeczania i tłumaczenia uczuć złości i rozpacz. Starał się nie okazywać przeżywanych emocji, płakał jedynie w samotności. Sposobem radzenia sobie ze śmiercią syna była praca zawodowa, pracował po godzinach. O tragedii rozmawiał ze znajomymi z pracy. Występowały u niego objawy wegetatywne – zaburzenia snu, objawy ze strony układu pokarmowego. W drugiej fazie żałoby powód odczuwał gniew, kierowany początkowo w stronę sprawcy wypadku, a następnie stłumiony. Na tym etapie żałoby uświadomił sobie stratę syna, określa to jako „nie do zapomnienia”. Po śmierci M. Ł. (2) w domu powodów nastąpiła cisza, która trwała latami. Żona powoda zamknęła się w sobie, członkowie rodziny rzadziej spotykali się np. przy wspólnych posiłkach. Powód po śmierci syna nie korzystał z pomocy psychologicznej ani lekarskiej. Aktualnie trudno jest określić, jaką fazę procesu żałoby przeżywa obecnie powód.

Wypadek i śmierć syna niewątpliwie wpłynęły destrukcyjnie na życie powoda, upośledzając jego funkcjonowanie – zwłaszcza w zakresie życia rodzinnego. Skutki wypadku i śmierci syna powód będzie długo odczuwał. Obecnie nie wymaga on leczenia farmakologicznego.

Biegły psycholog oraz biegły psychiatra zgodnie rozpoznali u powoda reakcję żałoby.

W ocenie biegłego psychologa u powoda proces żałoby po śmierci syna nie przebiega prawidłowo, został zatrzymany. Biegły stwierdził, że pozorne dobre funkcjonowanie powoda polega na stosowaniu psychologicznych mechanizmów obronnych i wiąże się z występowaniem objawów somatycznych stresu.

Aktualnie powód mieszka wraz z żoną, matką i teściową w C.. Nadal pracuje w inspekcji nadzoru budowlanego. Ma na utrzymaniu dwóch studiujących synów.

dowód: opinia sądowo-psychiatryczno-psychologiczna – k. 141 – 145; zeznania powoda H. Ł. złożone na rozprawie w dniu 7 lipca 2015 r., 00:23:41 – 00:42:20 – k. 199verte – 200.

Powódka T. Ł. bardzo głęboko przeżyła śmierć syna. Pomiedzy nią a zmarłym istniały bardzo silne więzi emocjonalne. M. Ł. (2) zajmował bardzo ważne miejsce w życiu matki, był dla niej kimś wyjątkowym, niezastąpionym. W pierwszej fazie żałoby pojawił się u powódki: szok, niedowierzanie, występowały zaburzenia percepcji w postaci niepamięci zdarzeń bezpośrednio po informacji o wypadku i śmierci syna. Powódka nie pamiętała drogi do domu ze szpitala ani dalszych wydarzeń. Następnie pojawiły się u niej objawy izolacji – nie wstawiała z łóżka, nie gotowała, nie sprzątała – oraz objawy wegetatywne – problemy ze snem, utrata apetytu. Powódka w krótkim czasie po śmierci syna straciła na wadze 15 kg. Ponadto występowały u niej problemy z koncentracją w codziennych prostych sytuacjach. W drugiej fazie żałoby pojawił się u powódki gniew, pretensje do wszystkich, do Boga, a jednocześnie świadomość braku wpływu na stratę i stan przewlekłego stresu. Nadal występowały u niej problemy ze snem, często płakała. W domu powodów nie rozmawiało się na temat śmierci M.. Powódka radziła sobie przez modlitwy, codzienne wizyty na cmentarzu. W trzeciej fazie żałoby u powódki pojawiły się objawy przypominające depresję, „hibernację”, wycofanie i utratę energii. Obecnie powódka nadal jest w tej fazie żałoby. Aktualnie radzi sobie poprzez głęboką wiarę w Boga, szukanie radości, która dotyczy jedynie życia synów, towarzystwa innych osób oraz podtrzymywanie tradycji rodzinnych.

Wypadek i śmierć syna niewątpliwie wpłynęły destrukcyjnie na życie powódki, znacznie upośledzając jej funkcjonowanie w rolach społecznych i w życiu rodzinnym. Skutki wypadku i śmierci syna powódka będzie długo odczuwać.

Biegły psycholog oraz biegły psychiatra zgodnie rozpoznali u powódki zaburzenia depresyjne i lękowe mieszane powstałe w następstwie reakcji adaptacyjnej – reakcji żałoby.

Biegły psychiatra stwierdził, że procentowy uszczerbek na zdrowiu u powódki wynosi 5%. Wskazał, że w ocenie procentowej brak jest odpowiedniej pozycji dla rozpatrzenia danego przypadku według Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 18 grudnia 2002 r. w sprawie szczegółowych zasad orzekania o stałym lub długotrwałym uszczerbku na zdrowiu, trybu postępowania przy ustalaniu tego uszczerbku oraz postępowania o wypłatę jednorazowego odszkodowania. Biegły podał jednak, iż pozycją najbardziej zbliżoną był pkt 10 a) wyżej wskazanego rozporządzenia, a mianowicie: zaburzenia adaptacyjne będące następstwem urazów i wypadków, w których nie doszło do trwałych uszkodzeń (...): utrwalone nerwice związane z urazem czaszkowo-mózgowym, gdzie rozpiętość procentowa mieści się w zakresie 5 – 10%.

Aktualnie powódka mieszka wraz z mężem oraz matką i teściową w C.. Utrzymuje się z emerytury.

dowód: opinia sądowo-psychiatryczno-psychologiczna – k. 146 – 150; zeznania powódki T. Ł. złożone na rozprawie w dniu 7 lipca 2015 r., 00:04:26 – 00:23:40 – k. 199 – 199verte.

Powód Ł. Ł. (1) jest o dwa lata starszym bratem M. Ł. (2). W chwili śmierci brata był w klasie maturalnej i kilka miesięcy po jego śmierci zdawał egzamin maturalny. Pomiedzy powodem a zmarłym istniały bardzo silne więzi emocjonalne. M. Ł. (2) zajmował bardzo ważne miejsce w życiu powoda, był dla niego kimś wyjątkowym, niezastąpionym. W dzieciństwie wspólnie bawili się, później obaj byli ministrantami, zawsze mieli tych samych przyjaciół. Wspólnie również trenowali kajakarstwo. W przyszłości obaj chcieli studiować budownictwa, a następnie założyć wspólną

firmę. Doświadczenie straty brata miało u powoda ogromny wpływ na dalszy przebieg i rozwiązanie kryzysu okresu adolescencji, co miało i ma nadal negatywne skutki w jego życiu.

Proces żałoby u powoda w pierwszej fazie wiązał się z wycofaniem z kontaktów z innymi: przestał chodzić na treningi, stracił motywację do nauki przed maturą, codziennie płakał w samotności, nie miał nikogo bliskiego, kto stanowiłby wsparcie, izolował się od przyjaciół. W drugiej fazie żałoby pojawił się u niego: gniew, złość, do tej pory te emocje są żywe. Kilka miesięcy po śmierci brata okresowo nadużywał alkoholu jako regulatora emocji, z potrzeby złagodzenia rozpacz. Przez okres około trzech lat w rodzinie nikt nie rozmawiał o zmarłym, był to temat zbyt bolesny dla wszystkich. Powód w związku ze śmiercią brata miał kłopoty na studiach, stracił motywację, systematyczność, poczucie celu. Nie chciał nawiązywać głębszych relacji z ludźmi z obawy przed stratą. U powoda kolejna faza żałoby jest trudna do wyodrębnienia. Siedem lat po śmierci brata pojawiały się u niego objawy przewlekłego stresu, izolacja. Obecnie jest prawdopodobnie w fazie powracania do zdrowia. Powrócił na studia, ma plany założenia rodziny.

Wypadek i śmierć brata niewątpliwie wpłynęły destrukcyjnie na życie powoda, upośledzając jego funkcjonowanie. Proces żałoby przebiega u niego w sposób zaburzony, tzn. doświadczenie straty brata nastąpiło w trudnym okresie życia powoda, co spowodowało u niego znaczny spadek poziomu funkcjonowania w każdym obszarze życia i opóźnienie podjęcia zadań i ról adekwatnie do wcześniejszych planów. Proces żałoby u niego prawdopodobnie zostanie zakończony, jednak czas jej przeżywania jest znacznie wydłużony. Skutki wypadku i śmierci brata powód będzie długo odczuwał. Obecnie nie wymaga on leczenia farmakologicznego.

Biegły psycholog oraz biegły psychiatra zgodnie rozpoznali u powoda reakcję żałoby.

Obecnie powód mieszka w G.. Od listopada 2014 r. pracuje w kasynie jako krupier. Dodatkowo studiuje na kierunku budownictwo, jest na czwartym roku.

dowód: opinia sądowo-psychiatryczno-psychologiczna – k. 151 – 155; zeznania powoda Ł. Ł. (1) złożone na rozprawie w dniu 7 lipca 2015 r., 00:42:29 – 00:53:50 – k. 200.

Powód M. Ł. (1) jest o trzy lata młodszym bratem M. Ł. (2). Pomiędzy powodem a zmarłym istniały bardzo silne więzi emocjonalne, mieli wspólny pokój, spali na jednym łóżku. M. Ł. (2) zajmował bardzo ważne miejsce w życiu powoda, był dla niego kimś wyjątkowym, niezastąpionym. W dzieciństwie wspólnie bawili się, grali w różne gry, wspólnie również zapisywali się na kajakarstwo. Powód zawsze mógł liczyć na brata. Pomagał mu on w przenoszeniu ciężkich rzeczy na treningach oraz innych bagaży. Po śmierci M. powód nie mógł uwierzyć w to, że brat nie żyje, było to dla niego nierzeczywiste. Powód zamknął się w sobie. Obecnie nie potrafi nazwać pojawiających się wówczas emocji. Po śmierci brata odczuwał smutek, czasami płakał. Z czasem pojawiła się u niego złość do Boga, smutek. Obecnie czasami wyobraża sobie, jak wyglądałoby życie, gdyby brat przeżył, jakie wybrałoby studia, czy trenowałoby wspólnie. Powód po śmierci brata zbliżył się do najstarszego brata Ł., ma z nim dobre relacje.

Wypadek i śmierć brata niewątpliwie wpłynęły destrukcyjnie na życie powoda, upośledzając jego funkcjonowanie. Powód żałobę przeżył w sposób adekwatny do wieku. Trudna sytuacja całej rodziny uniemożliwiła mu przeżycie procesu żałoby w sposób naturalny, co wpłynęło zakłócająco na jego rozwój emocjonalny. Powód jako osoba dorosłą próbuje zakończyć proces żałoby. Skutki wypadku i śmierci brata powód będzie długo odczuwał. Obecnie nie wymaga on leczenia farmakologicznego.

Biegły psycholog oraz biegły psychiatra zgodnie rozpoznali u powoda reakcję żałoby.

Obecnie powód studiuje budownictwa na Politechnice w G., jest na trzecim roku.

dowód: opinia sądowo-psychiatryczno-psychologiczna – k. 157 – 159; zeznania powoda M. Ł. (1) złożone na rozprawie w dniu 7 lipca 2015 r., 00:53:57 – 01:00:00 – k. 200.

Powódka T. W. również głęboko przeżyła śmierć wnuka. W chwili jego śmierci mieszkała osobno. Pomiędzy nią a zmarłym istniały bardzo silne więzi emocjonalne. M. Ł. (2) zajmował bardzo ważne miejsce w życiu powódki, był dla

niej kimś wyjątkowym, niezastąpionym. Zmarły regularnie odwiedzał powódkę, jak szedł do szkoły. Śmierć wnuka odniosła niewątpliwy i znaczący wpływ na życie powódki. Po jego śmierci zdarzało się, że powódka płakała, mówiła do zdjęć wnuka, powtarzała, „żeby wnuk ją stąd zabrał”. Skutki wypadku i śmierci M. powódka będzie długo odczuwać.

Biegły psycholog oraz biegły psychiatra zgodnie rozpoznali u powódki zespół psychoorganiczny otępienny oraz reakcję żałoby.

Powódka w obecnym stanie psychicznym nie wymaga leczenia farmakologicznego z powodu następstw traumatycznych przeżyć związanych z wypadkiem i śmiercią wnuka.

Powódka od trzech lat mieszka wraz z córką T. Ł., zięciem oraz matką zięcia w C.. Obecnie porusza się z trudem, korzysta z balkonika. Ma objawy choroby P..

dowód: opinia sądowo-psychiatryczno-psychologiczna – k. 160 – 162; zeznania powódki T. W. złożone na rozprawie w dniu 7 lipca 2015 r., 01:02:06 – 01:04:50 – k. 200 – 200verte.

Powódka A. Ł. również głęboko przeżyła śmierć wnuka. W chwili jego śmierci mieszkała z nim w jednym domu, miała koło niego pokój. Pomiedzy nią a zmarłym istniały bardzo silne więzi emocjonalne. M. Ł. (2) zajmował bardzo ważne miejsce w życiu powódki, był dla niej kimś wyjątkowym, niezastąpionym, był jej ulubionym wnukiem. Zmarły wraz z braćmi regularnie przyjeżdżał do niej na wakacje, kiedy jeszcze mieszkała oddzielnie. Śmierć wnuka odniosła niewątpliwy i znaczący wpływ na życie powódki. Proces żałoby u powódki przebiegał w sposób naturalny, według niej trwał około roku. Po śmierci wnuka odczuwała silny smutek i żal. Radziła sobie z emocjami poprzez rozmowy ze znajomymi i członkami rodziny, wizyty na cmentarzu, modlitwy. Nie korzystała z pomocy specjalistów, nie przyjmowała żadnych leków. Miała pretensje i żal do Boga, że to nie ona zginęła. Obecnie nadal się modli. Skutki wypadku i śmierci wnuka powódka będzie długo odczuwać.

Biegły psycholog oraz biegły psychiatra zgodnie rozpoznali u powódki reakcję żałoby.

Powódka w obecnym stanie psychicznym nie wymaga leczenia farmakologicznego z powodu następstw traumatycznych przeżyć związanych z wypadkiem i śmiercią wnuka.

Powódka nadal mieszka z synem H. Ł. oraz jego rodziną.

dowód: opinia sądowo-psychiatryczno-psychologiczna – k. 163 – 165; zeznania powódki A. Ł. złożone na rozprawie w dniu 7 lipca 2015 r., 01:04:55 – 01:12:00 – k. 200verte.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo jedynie w części zasługuje na uwzględnienie.

W pierwszej kolejności wskazać należy, że Sąd orzekający w niniejszej sprawie nie podziela poglądu pozwanego, jakoby w chwili zdarzenia nie obowiązywały przepisy, w oparciu o które powodowie mogliby dochodzić zadośćuczynienia w związku ze śmiercią M. Ł. (2) wywołaną czynem niedozwolonym.

W ocenie Sądu powodowie prawidłowo wywodzą swoje roszczenie z art. 448 kc w związku z art. 24 § 1 kc i art. 23 kc.

Obecnie nie budzi już wątpliwości pogląd, że co do zdarzeń, które miały miejsce przed dniem 3 sierpnia 2008 r., tj. przed wprowadzeniem zadośćuczynienia z art. 446 § 4 kc, najbliższym członkom rodziny zmarłego przysługuje na podstawie art. 448 kc w związku z art. 24 § 1 kc zadośćuczynienie pieniężne za doznaną krzywdę, gdy śmierć nastąpiła wskutek deliktu, a więc naruszenia dobra osobistego w postaci zerwania szczególnej więzi rodzinnej (vide: uchwała Sądu Najwyższego z dnia 22 października 2010 r., III CZP (...), Lex nr (...) oraz z dnia 13 lipca 2011 r., III CZP (...), Lex nr (...), wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 maja 2011 r., I CSK (...), Lex nr (...)).

Art. 23 kc nie zawiera zamkniętego katalogu dóbr osobistych, a jego interpretacja może i podlega zmianom i rozwojowi stosownie do potrzeb zmieniającej się rzeczywistości. Ten naturalny proces rozwoju prawa spowodował, że otwarty katalog dóbr osobistych powiększył się o takie dobra, jak poczucie przynależności do płci, planowanie rodziny, czy pamięć po zmarłych. Skoro do katalogu dóbr osobistych należy np. prawo do intymności i prywatności, pleć człowieka, prawo do planowania rodziny, tradycja rodzinna, pamięć o osobie zmarłej, to trudno znaleźć argumenty sprzeciwiające się zaliczeniu do tego katalogu także więzi rodzinnych. Więzy te stanowią fundament prawidłowego funkcjonowania rodziny i podlegają ochronie prawnej. Ochrona ta wynika zarówno z Konstytucji RP (art. 18 i 71), jak i z art. 23 kro. Skoro dobrem osobistym w rozumieniu art. 23 kc jest kult pamięci osoby zmarłej, to – a fortiori – może nim być także więź między osobami żyjącymi, więź emocjonalna.

W ocenie Sądu również odpowiedzialność pozwanego z tytułu ubezpieczenia OC sprawcy wypadku z dnia 11 stycznia 2007 r. nie ulega wątpliwości.

Zgodnie z art. 34 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz.U. Nr 124 z 2003 r., poz. 1152 z późn. zm.) z ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych przysługuje odszkodowanie, jeżeli posiadacz lub kierujący pojazdem mechanicznym są obowiązani do odszkodowania za wyrządzoną w związku z ruchem tego pojazdu szkodę, której następstwem jest śmierć, uszkodzenie ciała, rozstrój zdrowia bądź też utrata, zniszczenie lub uszkodzenie mienia.

W ocenie Sądu tak sformułowany przepis nie wyklucza co do zasady odpowiedzialności ubezpieczyciela w ramach obowiązkowego ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych, jeżeli wskutek ruchu pojazdu doszło do zdarzenia stanowiącego naruszenie dóbr osobistych, jeżeli śmierć nastąpiła wskutek ruchu pojazdu, a w konsekwencji tej śmierci doszło do naruszenia dóbr osobistych osoby innej, niż bezpośrednio poszkodowana. Aktualne orzecznictwo, jak i doktryna w pełni podzielają to stanowisko.

Zadośćuczynienie za naruszenie dobra osobistego w związku z zerwaniem więzi rodzinnych jest zadośćuczynieniem szczególnym, którego celem jest skompensowanie straty niemajątkowej wywołanej przez śmierć członka najbliższej rodziny. Roszczenie to nie ma na celu wyrównania tej straty. Jego celem jest złagodzenie cierpienia wywołanego stratą osoby bliskiej. Okolicznościami wpływającymi na wysokość tego świadczenia są m.in. dramatyzm doznań osób bliskich zmarłego, poczucie osamotnienia, cierpienia moralne i wstrząs psychiczny wywołany śmiercią osoby najbliższej, rola, jaką w rodzinie pełniła osoba zmarłego, a także charakter i rodzaj zaburzeń w prawidłowym funkcjonowaniu pozostałych członków rodziny, stopień, w jakim pozostali członkowie będą umieli odnaleźć się w nowej rzeczywistości i na ile zdolni są zaakceptować obecny stan rzeczy, skorzystanie z pomocy fachowej w czasie radzenia sobie w tej trudnej sytuacji. Ustalając wysokość tego zadośćuczynienia nie sposób znaleźć żadnych uniwersalnych mierników, za pomocą których możliwe byłoby zbadanie bólu, rozpacz, cierpienia i rozmiaru uczuć. W każdym przypadku i w stosunku do każdej osoby uprawnionej do zadośćuczynienia należy podchodzić indywidualnie.

W niniejszej sprawie bez wątpienia wszyscy powodowie przeżyli stratę M. Ł. (2). Życie rodziny po stracie syna, brata i wnuka uległo bezpowrotnie zmianie. Do chwili obecnej wszyscy członkowie rodziny, odczuwając żal, pustkę po jego stracie, co ma bez wątpienia wpływ na atmosferę panującą w domu. Osobą, która najbardziej odczuła, przeżyła śmierć M., była bez wątpienia matka, z którą miał on najbliższy kontakt. Do chwili obecnej powódka T. Ł. bardzo często chodzi na cmentarz na grób syna. Również ojciec M. bardzo ciężko odczuł stratę syna, chociaż okres żałoby i poczucie straty przebiegały u niego inaczej, niż u żony. (...) się najpierw na sprawach związanych z organizacją pogrzebu, a później na pracy zawodowej. Nie ulega zatem wątpliwości, że nagła strata stojącego u progu dorosłości i pełnego życia syna była dla nich ogromną traumą.

Z tych też względów, uwzględniając również opinię biegłych, Sąd uznał, że kwotą adekwatną tytułem zadośćuczynienia w przypadku powódki T. Ł. (matki) będzie kwota 90.000 zł, a w przypadku H. Ł. (ojca) kwota 80.000 zł. Dalej idące żądanie Sąd uznał za wygórowane. Należy bowiem pamiętać, że rodzice M. mają siebie nawzajem oraz jeszcze dwóch

synów. Co prawda fakt ten nie umniejsza ich bólu, krzywdy po stracie jednego z synów, ale mają dla kogo żyć. Ułatwia to im z pewnością przejście przez trudny okres ich życia.

Sąd oddalił w całości żądanie powodów H. Ł. i T. Ł. dotyczące zapłaty kwoty po 15.000 zł tytułem odszkodowania za pogorszenie ich sytuacji życiowej po stracie syna. Powodowie bowiem nie wykazali, na ile ich sytuacja życiowa uległa pogorszeniu od strony materialnej. Twierdzenia powodów, iż w przyszłości mogli oczekiwać ze strony zmarłego syna wsparcia materialnego na starość, jest zdarzeniem niepewnym. Nie wiadomo bowiem, jak potoczyłoby się dalsze życie M. Ł. (2). Natomiast za ból, cierpienie, żal po stracie syna Sąd zasądził stosowną kwotę tytułem zadośćuczynienia.

Również bracia M. Ł. (3) (...), który w chwili śmierci brata miał niespełna 19 lat, i M. Ł. (1), który w chwili śmierci brata miał 13 lat, bardzo przeżyli jego stratę.

Jednak jak wynika z ich zgodnych zeznań, bracia M. i Ł. byli bardziej zżyci ze sobą, mieli wspólnych znajomych, razem chodzili na treningi, byli ministrantami, wiele rzeczy robili wspólnie. Po śmierci brata powód Ł. Ł. (1) miał poważne problemy w odnalezieniu się w nowej sytuacji. Z wesołego, pełnego życia młodego mężczyzny stał się osobą wycofaną, stroniącą od innych osób. Dopiero obecnie powoli powraca do życia – podjął przerwane studia, ma plany na przyszłość. Mając na uwadze powyższe Sąd uznał, iż w przypadku powoda Ł. Ł. (1) kwotą adekwatną tytułem zadośćuczynienia za ból, cierpienie i stratę brata jest kwota 50.000 zł.

Natomiast mając na uwadze fakt, iż najmłodszy z braci M. Ł. (1) stał trochę obok braci, być może z uwagi na dość dużą różnicę wieku, jego więzi z bratem M. nie były tak silne, jak pomiędzy M. i Ł., aczkolwiek M. Ł. (1) również silnie przeżył śmierć brata – Sąd zasądził na jego rzecz tytułem zadośćuczynienia kwotę 35.000 zł. Dalej idące roszczenie tego powoda, w okolicznościach niniejszej sprawy, Sąd uznał za wygórowane.

Sąd częściowo, do kwoty po 15.000 zł, uwzględnił również roszczenie T. W. (babci M. Ł. (2) ze strony matki) i A. Ł. (babci M. Ł. (2) ze strony ojca).

Należy podkreślić, że M. Ł. (2) utrzymywał bliskie kontakty z obiema babciami. Powódka T. W. na kilka lat przed jego śmiercią zamieszkała w domu H. i T. małżonków (...). Natomiast powódkę A. Ł., M. Ł. (2) odwiedzał dość często, jeździł tam na wakacje. Nie może zatem budzić wątpliwości fakt, iż przy bliskich relacjach babcia – wnuk poczucie straty, żalu po nagłej, bezsensownej śmierci wnuka w wieku niespełna 17 lat, z którego dumna była cała rodzina, było u powódek znaczne. Jednakże w ocenie Sądu w okolicznościach niniejszej sprawy brak było podstaw, aby uwzględnić żądanie powódek ponad zasądzoną kwotę. Relacje obu powódek z wnukiem M. nie wybiegały bowiem ponad standardowe, dobre relacje w rodzinie wielopokoleniowej, w której panują niezakłócone relacje na linii rodzice – dzieci.

Mając na uwadze akceptowaną obecnie linię orzeczniczą sądów w zakresie zasądzania odsetek od zadośćuczynienia od dnia zgłoszenia żądania, Sąd zasądził odsetki ustawowe od wszystkich zasądzonych kwot na rzecz powodów, na podstawie art. 455 kc w zw. z art. 476 kc i 481 kc, zgodnie z żądaniem zawartym w pozwie, tj. od dnia 20 marca 2014 r.

Zgodnie z dominującym orzecnictwem Sądu Najwyższego uprawniony domagający się zadośćuczynienia za krzywdę może żądać zasądzenia odsetek w zasadzie od chwili zgłoszenia żądania. Zadośćuczynienie za krzywdę staje się bowiem wymagalne po wezwaniu obowiązanego do spełnienia świadczenia z art. 448 kc. Od tej chwili biegnie termin do odsetek za opóźnienie – art. 481 § 1 kc. (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 29 sierpnia 2013 r. I CSK (...) i z dnia 18 lutego 2010 r., II CSK (...) oraz powołane tam orzecznictwo). Wysokość zadośćuczynienia zależy bowiem od rozmiaru doznanej krzywdy. Wprawdzie ocena tego rozmiaru dokonywana jest przez Sąd po przeprowadzeniu postępowania dowodowego, nie zmienia to jednak faktu, iż poszkodowany doznał krzywdy w związku z danym wydarzeniem. Dla ustalenia wysokości zadośćuczynienia za miarodajny należy więc przyjąć okres, w którym poszkodowany doznał krzywdy, a nie moment jej określenia w wyniku przeprowadzonego postępowania dowodowego. Nie ma przy tym przeszkód, aby obowiązanym wypłacić należne świadczenia bez oczekiwania na wynik postępowania sądowego. Kwestionowanie zasadności dochodzonego roszczenia lub samej tylko jego wysokości przez zobowiązanego nie może rodzić niekorzystnych skutków dla uprawnionego. Powyższe stanowisko przedstawił Sąd Apelacyjny w Gdańsku w uzasadnieniu wyroku wydanego w dniu 27 lutego 2015 r. w sprawie V ACA (...), które to

stanowisko w pełni aprobuje Sąd orzekający niniejszej sprawie. Natomiast odnośnie kosztów procesu, Sąd orzekł w tym zakresie na podstawie art. 100 kpc, według zasady stosunkowego rozdzielania kosztów procesu. Przy czym oddzielnie dla każdego z powodów Sąd rozliczył koszty sądowe, które poniósł każdy z powodów z tytułu zgłoszonego przez każdego z nich żądania, tj. opłaty od pozwu – proporcjonalnie do wyniku procesu w stosunku do każdego z powodów.

Powód H. Ł. wygrał proces w 70%, a więc z tytułu uiszczonej przez niego opłaty od pozwu Sąd zasądził na jego rzecz od pozwanego kwotę 4.025 zł.

Powódka T. Ł. wygrała proces w 70%, a więc z tytułu uiszczonej przez nią opłaty od pozwu Sąd zasądził na jej rzecz od pozwanego kwotę 4.485 zł.

Powód Ł. Ł. (1) wygrał proces w 83%, a więc obciąża go 17% opłaty od pozwu, tj. 510 zł. Z tytułu uzyskanego zwolnienia od opłaty od pozwu uiścił on tytułem opłaty od pozwu kwotę 600 zł, a więc pozwany jest mu obowiązany zwrócić z tego tytułu kwotę 90 zł.

Powód M. Ł. (1) wygrał proces w 58%, a więc obciąża go 42% opłaty od pozwu, tj. kwota 1.260 zł. Z tytułu uzyskanego zwolnienia od opłaty od pozwu uiścił on tylko kwotę 600 zł.

Powódki T. W. i A. Ł. wygrały proces – każda z nich w 50%, a więc obciąża je opłata od pozwu w 50% od zgłoszonego żądania, tj. po 750 zł. Z tego też tytułu Sąd zasądził od pozwanego na rzecz powódki T. W. kwotę 750 zł. Natomiast A. Ł. była zwolniona od opłaty od pozwu ponad kwotę 100 zł.

Mając na uwadze charakter dochodzonego roszczenia i okoliczność, iż określenie należnej powodom sumy z tytułu zadośćuczynienia należało do oceny Sądu, Sąd kosztami opinii biegłych obciążył w całości stronę pozwaną i z tego tytułu zasądził na rzecz każdego z powodów kwotę po 2001 zł (powodowie łącznie na wezwanie Sądu uiścili z tego tytułu kwotę 1.200 zł).

Z uwagi na okoliczność, iż powodowie w niniejszej sprawie byli reprezentowani przez jednego pełnomocnika, Sąd koszty, które strony poniosły z tytułu zastępstwa procesowego, rozliczył biorąc pod uwagę łączną wartość dochodzonego przez powodów roszczenia, z uwzględnieniem łącznie wyniku procesu. Powodowie w sumie wygrali proces w 70%, a więc obciążało ich z tego tytułu 30% należnego wynagrodzenia pełnomocnika strony pozwanej. Ostatecznie, po wzajemnym rozliczeniu tych kosztów, na podstawie § 6 pkt 7 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2013 r. poz. 461, tekst jednolity), Sąd zasądził z tego tytułu na rzecz powodów kwotę 2.887 zł (pkt 8 wyroku).

O nieuiszczonych kosztach sądowych (części od pozwu i części kosztów wynagrodzenia biegłych) Sąd orzekł w pkt 9 i 10 wyroku.

Na podstawie art. 113 ust. 4 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych Sąd odstąpił od obciążania powodów M. Ł. (1) i A. Ł. częścią nieuiszczoną przez nich opłaty od pozwu, mając na uwadze charakter dochodzonego roszczenia (pkt 9).

Natomiast w pkt 10 wyroku na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy o kosztach w sprawach cywilnych Sąd obciążył stronę pozwaną częścią nieuiszczoną opłaty od pozwu od zasądzanego roszczenia – jest to kwota 4.890 zł (2.400 zł części opłaty należnej od kwoty zasądzonej na rzecz Ł. Ł. (1), 1.740 zł części nieuiszczoną opłaty należnej od kwoty zasądzonej na rzecz powoda M. Ł. (1) i 750 zł tytułem opłaty od zasądzonej kwoty na rzecz powódki A. Ł.) oraz częścią wypłaconego ze Skarbu Państwa wynagrodzenia biegłych – jest to kwota 1.259,54 zł.